

**Struktury systemów szkolnictwa wyższego w Europie – 2004/05
Wkład poszczególnych państw w realizację Procesu Bolońskiego**

Czterdzieści państw, sygnatariuszy Deklaracji Bolońskiej, pracuje na rzecz ustanowienia do roku 2010 Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego.

W ramach Eurydice dokonano aktualizacji publikacji z listopada 2003 r., prezentującej struktury systemów szkolnictwa wyższego w Europie. Wydanie 2005 zostało opracowane specjalnie na potrzeby Konferencji Ministrów Szkolnictwa Wyższego, która odbyła się w Bergen w dniach 19-20 maja 2005 r. W publikacji zaprezentowano aktualne (rok odniesienia to rok akademicki 2004/05) struktury systemów szkolnictwa wyższego w 40 krajach oraz dokonano przeglądu realizacji postanowień Procesu Bolońskiego.

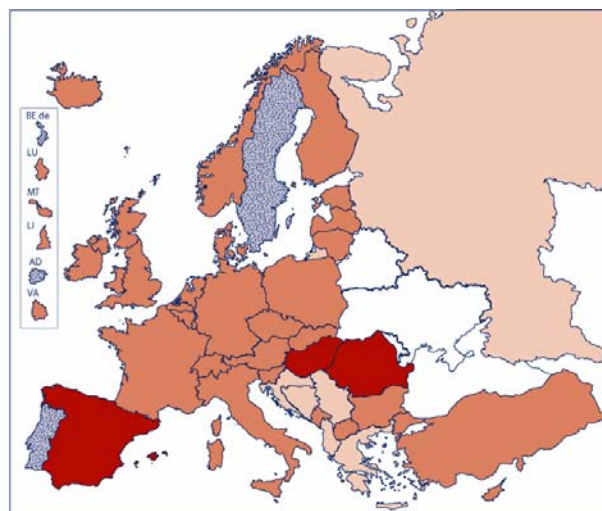
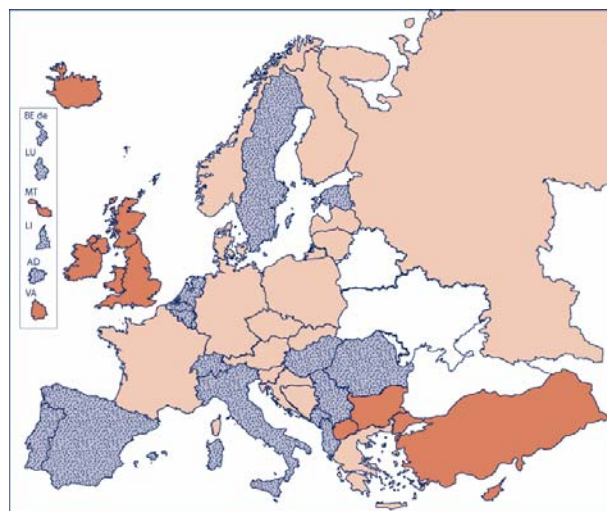
Dwustopniowa struktura szkolnictwa wyższego jest już obecna w Europie

W 33 krajach dostosowano już istniejącą strukturę szkolnictwa wyższego do modelu bolońskiego (3+2, czyli w terminologii polskiej - studia licencjackie plus magisterskie), w pozostałych wprowadzono reformy ustanawiające dwustopniowość, lub trwają przygotowania do ich wprowadzenia. Dwustopniowa struktura dotyczy niemal wszystkich kierunków studiów wyższych, z wyjątkiem studiów medycznych i pokrewnych kierunków, które zachowały swą jednolitą strukturę w większości państw europejskich.

Dwustopniowa struktura szkolnictwa wyższego w Europie

Sytuacja przed rokiem 2000

Sytuacja w roku 2004/05

Występuje dwustopniowa struktura przewidziana przez Proces Boloński	Odpowiednia legislacja uchwalona w roku 2004 lub 2005, jeszcze niewdrożona
Występuje dwustopniowa struktura wymagająca pewnych zmian i rozszerzeń	Dwustopniowa struktura nie występuje

Źródło: Eurydice.

Elementy teorii badań naukowych są często włączane do programu studiów doktoranckich

Do rozpoczęcia studiów doktoranckich najczęściej wymagany jest stopień odpowiadający tytułowi magistra (*Master* lub kwalifikacje na poziomie ISCED 5A), a część uczelni określa również dodatkowe wymagania wobec kandydatów. W dziewięciu krajach istnieje możliwość podjęcia studiów doktoranckich po ukończeniu studiów pierwszego stopnia, ale wiąże się to zwykle ze spełnieniem przez kandydatów dodatkowych wymagań. W większości krajów studia doktoranckie trwają 3 lata, ale w kilku krajach trwają jedynie 2 lata (w Austrii, Lichtensteinie, Słowenii i Hiszpanii), a na Cyprze mogą trwać nawet 8 lat. We wszystkich krajach doktoranci są zobowiązani do przygotowania własnego projektu badawczego. W wielu przypadkach program studiów doktoranckich obejmuje teorię badań naukowych (obowiązkowo lub jako jeden z przedmiotów do wyboru).

Europejski System Transferu Punktów Kredytowych (ECTS) jest coraz częściej stosowany do akumulacji punktów

System ECTS, wprowadzony po raz pierwszy w roku akademickim 1989/90 w celu ułatwienia studentom wyjazdów do uczelni zagranicznych, stał się jednym z najważniejszych elementów umożliwiających porównanie systemów studiów i kwalifikacji w różnych uczelniach i krajach. Obecnie system jest coraz częściej stosowany do akredytacji programów studiów na szczeblu krajowym. Spośród 31 krajów, które wprowadziły ECTS, jedynie 2 (Watykan i Szkocja) stosują go wyłącznie do transferu punktów kredytowych.

Kraje, które do tej pory stosowały własne, narodowe systemy punktów kredytowych, przystosowały je do ECTS, podczas gdy pozostałe kraje wprowadziły ECTS jako gotową formułę.

Suplement do dyplomu jest obecnie bardzo rozpowszechniony i wydawany automatycznie przez większość uczelni europejskich

Suplement do dyplomu, opisujący uzyskane przez absolwenta kwalifikacje pod kątem uznawania ich przez instytucje w innych krajach, jest obecnie bardzo rozpowszechniony. W większości krajów, które wprowadziły suplement do dyplomu, każdy absolwent otrzymuje go wraz z dyplomem ukończenia studiów i bez dodatkowych opłat. W 15 krajach suplement jest wydawany w języku ojczystym danego kraju i po angielsku. W krajach skandynawskich, anglojęzycznych i w Niemczech suplement do dyplomu jest wydawany wyłącznie w języku angielskim. W Polsce (oraz w Andorze, Francji i Hiszpanii) wybór języków, w których można uzyskać suplement do dyplomu, jest znacznie większy. Od roku akademickiego 2005/06 jedynie uczelnie w dwóch krajach (w Byłej Jugosłowiańskiej Republice Macedonii i w Hiszpanii) będą wydawały suplement do dyplomu na prośbę studenta i odpłatnie.

Studenci są często zaangażowani w proces oceny jakości kształcenia

W przeważającej większości krajów działają narodowe instytucje odpowiedzialne za ocenę jakości kształcenia lub/oraz akredytację. Większość tych instytucji należy do Europejskiej Sieci na rzecz Zapewniania Jakości w Szkolnictwie Wyższym (ENQA). Podczas oceniania pracy uczelni wyższych w jednej trzeciej krajów korzysta się z doświadczeń ekspertów narodowych i zagranicznych, studentów oraz specjalistów zatrudnionych poza uczelnią. Ocena wewnętrzna pracy uczelni jest coraz bardziej rozpowszechniona i w wielu przypadkach stanowi podstawę do przeprowadzenia oceny zewnętrznej. Studenci są często zaangażowani w proces oceny uczelni, chociaż na różne sposoby. W 11 krajach studenci biorą udział zarówno w wewnętrznej, jak i w zewnętrznej ocenie uczelni, i są reprezentowani w instytucji odpowiedzialnej za koordynację ewaluacji na szczeblu narodowym.

Informacje o publikacji:

Tytuł: *Focus on the structure of higher education in Europe – 2004/05. National Trends in the Bologna Process.* (Struktury systemów szkolnictwa wyższego w Europie – 2004/05. Wkład poszczególnych krajów w realizację Procesu Bolońskiego).

Data publikacji: **maj 2005**

Publikacja jest dostępna w języku angielskim na stronach internetowych Eurydice:
<http://www.eurydice.org>

Publikacja będzie dostępna w wersji francuskiej od czerwca 2005, a w wersji niemieckiej - od lipca 2005 roku.

Wersja drukowana (publikacja bezpłatna) jest dostępna na zamówienie w:

Krajowe Biuro Eurydice
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
Ul. Mokotowska 43
00-551 Warszawa
Tel. (22) 622 37 12 w. 107,108,406
e-mail: eurydice@socrates.org.pl

EURYDICE, sieć informacji o edukacji w Europie, istnieje od 1980 roku, a od 1995 roku jest częścią programu Socrates. Sieć składa się z biur krajowych utworzonych przez ministerstwa edukacji poszczególnych krajów i z biura europejskiego utworzonego przez Komisję Europejską (Dyrekcja Generalna ds. Edukacji i Kultury). EURYDICE, pracując dla twórców polityki edukacyjnej i świata edukacji, przygotowuje i publikuje opisowe analizy systemów edukacji, studia porównawcze na tematy będące przedmiotem zainteresowania Unii Europejskiej i wskaźniki dotyczące różnych poziomów edukacji.